

**Uitreiking Gulden Spoor voor Culturele Uitstraling
aan Frans Debrabandere**

Brugge, 10 juli 2012

Geachte gouverneur, volksvertegenwoordigers, burgemeester,
schepenen en gemeenteraadsleden,
Geachte Bruggelingen, aanwezigen,
Beste Vlaamse vrienden

Dank voor de gastvrijheid in uw prachtige stad. Deze locatie is zonder meer symbolisch. In heel Vlaanderen vinden er tijdens deze 11-daagse feesten plaats naar aanleiding van een historische gebeurtenis meer dan 700 jaar geleden. En deze stad speelde een hoofdrol in wat uiteindelijk een vervolgverhaal zou worden. Een vervolgverhaal vol van symboliek met spannende en minder spannende momenten, met pieken en dalen en met heel wat hoofdrolspelers. Ik denk aan de Vlaamse overheid, de gemeentebesturen, lokale verenigingen en onze burgers tussen wie wij met Vlaanderen Feest! de band willen versterken.

Met de nadruk op "samenhorigheid" willen wij tijdens de Elfdaagse zoveel mogelijk Vlamingen betrekken als aanloop naar onze Vlaamse feestdag.

De activiteiten die zich afspelen in duizenden buurten- en verenigingen in heel Vlaanderen zijn absoluut de moeite waard om te beleven. Wij steunen financieel meer dan 1200 buurtfeesten waarvan hier in Groot-Brugge alleen al 19.

Tijdens deze Elfdaagse organiseren wij, samen met tv één, 4 openluchtconcerten "Vlaanderen Muziekland". Vorige week in Ieper en Tienen, vanavond in Aalst en morgen sluiten wij de Elfdaagse met een rechtstreekse uitzending vanuit Sint-Truiden.

Binnen die 11-daagse reiken wij eveneens Gulden Sporen uit en kennen de Orde van de Vlaamse Leeuw toe. Vorige week werd in Ieper een Gulden Spoor voor economische uitstraling uitgereikt aan Mevr. Peleman van Unibind en de Spoor voor maatschappelijke uitstraling aan Rugbyclub Dendermonde. Morgen wordt in Sint-Truiden een Spoor voor culturele uitstraling toegekend aan Miel Cools en wordt Richard Celis in aanwezigheid van minister-president Kris Peeters opgenomen in de Orde van de Vlaamse Leeuw.

Vanavond valt mij de eer te beurt een Gulden Spoor voor Culturele uitstraling uit te reiken. De laureaat, Dr. Frans Debrabandere, past ongewild maar heel keurig binnen ons langlopend project "de waarde van symbolen".

Ik verklaar me nader.

Taal is een van de meest elementaire vormen van symboolgebruik. Geschreven taal maakt gebruik van figuurtjes die wij letters noemen. In een welbepaalde volgorde betekenen ze iets. De juiste betekenis aan die symbolen kunnen toekennen is het gevolg van een leerproces. Gesproken taal maakt gebruik van klanken. In een welbepaalde volgorde en mits de nodige variatie aan intensiteit en intonatie krijgen ze een betekenis. Het toekennen van de juiste betekenis aan die klankpatronen is eveneens het gevolg van een leerproces.

Taal moet je dus leren. Taalbeheersing is het gevolg van een leerproces. Maar er is meer. Taal wordt voor een groot deel verworven door imitatiegedrag. Vanaf de geboorte worden kinderen gestimuleerd tot taalproductie, spreken dus, door imitatief gedrag. "Zeg eens papa - pa...pa". Het kind ziet mondbewegingen en hoort klanken en zal reflexmatig nabootsen.

Vanaf de geboorte vertoeft elk kind in een erg gevoelige periode om tot taalverwerving te komen via imitatief gedrag.

Opgelet: nu maken we een blitse gedachtesprong. Wanneer onze hogeschool- en universiteitsstudenten - in casu de komende generatie opvoedende ouders - mogelijks voor 50% van hun opleiding in een andere taal dan ons standaard Nederlands aangeboden krijgen, dan stel ik mij de vraag in welke mate zij nog in staat zullen zijn om de juiste taalmodellen aan hun kroost aan te bieden? Zal mama onder plaatselijke "narcose" bevallen? Zal het geboortekaartje als een "attachment" worden "gemaild"? Zullen zij "asap" de pampers verversen?

Even erg of zelfs erger: zal onder invloed van overvloedige mediastromen de vele "kwistet", "dakannie", "sorry", "yes!" of "f***ck" uit dat nu bijna algemeen aanvaard tussentaaltje spontaan worden aangeboden?

Dames en heren, het gebruik en behoud van onze Nederlandse standaardtaal is voor onze komende generaties van essentieel belang. Dat we voor uitwisseling van welbepaalde wetenschappelijke kennis overstappen naar vreemde talen lijkt mij evident. Slechts in je moedertaal kom je ertoe je ideeën en kennis

in al hun nuances over te brengen. En die taal moet voor alle Nederlandstaligen dezelfde zijn want het is die taal die als norm moet worden aangeleerd, ook in het buitenland.

Wij eisen dan ook heel consequent en genormeerd taalonderwijs zeker in het basisonderwijs en evenzeer in het middelbaar onderwijs. In het hoger- of universitair onderwijs moeten inspanningen worden geleverd om zoveel mogelijk het Nederlands te gebruiken en dit niet in het minst omwille van maatschappelijke integratie en tegen sociale discriminatie. Onze Vlaamse jeugd moet alle kansen krijgen om in hun verworven standaard moedertaal kennis te verwerven en deze te delen met anderen, ook anderstaligen.

Meneer de burgemeester, geachte beleidsverantwoordelijken van Brugge, ik lees met veel belangstelling op de webstek van uw mooie stad dat u Brugge profileert als studentenstad, als studentenvriendelijke stad. Een origineel staaltje stadsmarketing. Met 2 hogescholen biedt Brugge immers een waaier van opleidingen aan: architectuur, gezondheidszorg, handelswetenschappen, netwerkeconomie, toegepaste informatica, hotelmanagement en toerisme, en nu komt het: lerarenopleiding zowel voor kleuter-, lager- als secundair onderwijs. Er staat u een prachtopdracht te wachten: hebt oog voor het in ere houden van de vakken Nederlandse taal en cultuur. Wij rekenen op u.

Dames en heren, in het kader van ons project "de waarde van symbolen" organiseerden wij dit jaar de Grote Prijs minister-president van Vlaanderen. Vorige week heeft MP Kris Peeters aan een student van Sint-Lukas Brussel deze Grote Prijs uitgereikt. Het bekroonde project wil bij de jeugd dialectwoorden verzamelen. Bij elk aangeboden dialectwoord moet de juiste vertaling naar het standaard Nederlands mee aangeboden worden. Via een webstek zal een top 10 worden opgesteld van de leukste woordkoppels. Met deze 10 woorden zullen Vlaamse rockzanggroepen liederen maken die de jeugd kunnen bekoren op de vele zomerfestivals. Via dialect of tussentaal naar het standaard Nederlands maar op een manier die de jeugd kan aanspreken. Gerenommeerde specialisten zullen dit project helpen gestalte krijgen. Ruud Hendrickx (taaladviseur bij de vrt) zal ons - met de steun van de volledige vrt-directie - bijstaan en vindt mogelijks inspiratie voor het nieuwe woord van het jaar 2012 (denk aan stoeproken, ontvrienden, het vlinderakkoord of het tentsletje).

Uit al het voorgaande blijkt taal de basis te zijn van onze cultuur, van onze identiteit. De studie van die taal laat ons dan ook toe om

die cultuur en die identiteit te bestuderen zeker van in een ver verleden.

In dit deelgebied van de taalwetenschap excelleert dr. Frans Debrabandere.

In 1952 verlaat de jonge Frans als laureaant het Sint-Amandscollege in Kortrijk en vertrekt richting Leuven als student Germaanse filologie. Eigenlijk was dialectologie de eerste liefde van Frans Debrabandere en zou hij voor zijn licentiaatsverhandeling een dialectenstudie maken. Maar de toenmalige stadsbibliothecaris van Kortrijk bracht hem toch op andere gedachten en gaf hem de raad om de persoonsnamen te bestuderen. Dus stortte de jonge Debrabandere zich op de naamkunde.

In 1956 behaalt hij grote onderscheiding met de scriptie "Studie over de Kortrijkse persoonsnamen en vooral de patroniemen, voorkomend in de stadsrekeningen en de wezerijregisters van het einde der 14de eeuw en het begin der 15de eeuw". 536 bladzijden.

Van 1958 tot 1994 is hij honkvast docent Nederlands en Duits aan de pedagogische hogeschool (het regentaat) hier in Brugge. In 1983 maakt hij een kleine zijsprong - een mooi sabbatjaar noemt hij het - als hoofdmedewerker Nederlands Taalonderwijs bij de Nederlandse Taalunie in Den Haag.

Naast dialectologie en naamkunde houdt onze laureaant zich ook intensief bezig met heemkunde. In 1958 stichtte Frans Debrabandere, samen met de Vlaamsgezinde pastoor De Cuyper, "De Leiegouw" en dit als reactie tegen de franskiljonse Koninklijke Kring voor Geschiedenis en Oudheidkunde in Kortrijk. Frans zou onder andere meer dan 50 jaar lang als redactiesecretaris de hoge kwaliteit bewaken van de publicaties die de Leiegouw uitbracht.

Het klavertje vier van Frans Debrabanderes passies wordt vervolledigd door de taalzorg en zijn niet aflatende strijd tegen de overal in Vlaanderen oprukkende tussentaal. Die tussentaal verdringt volgens onze laureaant niet alleen het Nederlands maar ook de authentieke dialecten. Het adagio van Frans Debrabandere is dat dialect zijn plaats heeft in Vlaanderen. Het mag gesproken worden waar het thuis hoort. En daarnaast gebruik je gewoon Nederlands. Frans Debrabandere ziet dan ook met lede ogen aan hoe meer en meer jongere Vlamingen geen van beide echt lijken te beheersen. Ze kennen hun mooie dialect niet meer maar spreken ook geen goed standaard Nederlands.

Dr. Frans Debrabandere, met de toekenning van de Gulden Spoor voor Culturele uitstraling waarderen wij vandaag uw eruditie die u op zoveel terreinen heeft ontplooid in een indrukwekkende stapel

boeken - 17 boeken en 10 woordenboeken - en in meer dan 1200 artikelen en boekbesprekingen. De onderscheiding is vooral ook een waardering voor uw levenslang engagement in de vele organisaties waarin u als veldwerker een Spoor trok. Kortom: onze jury was sterk onder de indruk. En ik kan u geruststellen: wie de Gulden Spoor wint, zit op het goede spoor. De statistieken zijn gunstig. We hebben intussen al een indrukwekkende lijst van 'grote Vlamingen' opgebouwd. Ik denk aan onder meer aan zuster Jeanne Devos, Jan-Pieter Denul, Urbain Van Deurzen, Louis Verbeeck en Studio 100. Er is nog een fraai leven na de Gulden Spoor, in tegenstelling tot sommige andere "awards". Geachte heer Debrabandere, u kan dit ereteken met een gerust gemoed in ontvangst nemen.

Goede Vlaamse vrienden, mede in naam van onze voorzitter An De Moor, die op dit ogenblik de gelegenheidstoespraak voor de 11-daagse houdt in Kortrijk, wens ik u voor morgen van harte een waardevolle en inspirerende Vlaamse feestdag. Mijn feestdag, uw feestdag, onze feestdag.